

Sermayenin Mekanları Eleştirel Bir Coğrafyaya Doğru (Kitap Tanıtımı)

Spaces of Capital Towards a Critical Geography (Book Launches)

Harvey, D. (2022). İstanbul: Sel Yayıncılık. 3. Baskı, 517s.

Sezai AKDAĞ
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi,
sakdag98@hotmail.com

Makale Başvuru Tarihi / Received: 20.12.2023
Makale Kabul Tarihi / Accepted: 31.12.2023
Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi

Kapitalizmin mekansal dönüşümünü ele alan "Sermayenin Mekanları" kitabı, David Harvey'in kapitalizmin mekan ve yerleşimler üzerindeki etkilerini incelen bir eleştirel coğrafya çerçevesinde analiz etmektedir. Kitap, kapitalizmin mekansal düzenlemelerinin ekonomik, sosyal ve politik sonuçlarına odaklanmaktadır. Yazar, kitapta, kapitalizmin mekansal düzenlemelerinin nasıl eşitsizlikleri, ayrımcılığı ve güç dengesizliklerini yeniden oluşturduğunu tartışmaktadır. Ayrıca, emlak piyasası, kent planlaması, özelleştirme, kentsel yenileme gibi konuları ele alarak, kapitalizmin mekansal stratejilerini ve bu stratejilerin insanların hayatları üzerindeki etkilerini incelemektedir. Eleştirel bir coğrafi bakış açısından yaklaşarak, Harvey kitabında, kapitalizmin mekansal boyutunun sadece ekonomik etkilerle kalmadığını, aynı zamanda kültürel, sosyal ve politik etkileri olduğunu da savunmaktadır. Kapitalizmin, yerleşimlerin düzenlenmesi, mülkiyet ilişkileri ve kentsel alanlarda yapılan değişiklikler sebebiyle güç dengesizliklerini yeniden ürettiğini vurgulamaktadır.

David Harvey, 31 Ekim 1935 yılında İngiltere'de doğmuş, Marksist coğrafya alanındaki çalışmalarıyla tanınan bir sosyal kuramcı ve coğrafyacıdır. 1961 yılında Cambridge Üniversitesi'nden coğrafya alanında doktora derecesi almıştır. Bristol Üniversitesi'ndeki çalışmalarının ardından 1969'da ABD, Baltimore'daki Johns Hopkins Üniversitesi'ne geçmiştir. 2001'de City University of New York'ta çalışmaya başlamıştır. Harvey'in çalışmalarının en önemli özelliği, Marksist kurama uzamsallık fikrini dahil etmesi, eklemlenmesi olmuştur. Harvey'e göre, mekân, sermaye birikimi için gerekli olan bir üretim aracıdır. Sermaye, sürekli olarak yeni alanlar keşfederek ve mevcut alanları yeniden şekillendirerek, karlılığı arttırmaya çalışır. Bu süreç, mekânın sürekli olarak yeniden üretilmesine yol açar.

Sermayenin Mekanları Eleştirel Bir Coğrafyaya Doğru başlıklı kitabın 3'üncü baskısı 2022 yılında yayınlanmıştır. Kitap giriş bölümüyle birlikte 2 kısım ve 18 başlıktan oluşmaktadır. Kitabın Türkçe'ye çevirisi Başak Kıcır, Deniz Koç, Kıvanç Tanrıyar ve Seda Yüksel tarafından çevrilmiştir. Kitabın başlıkları sırasıyla; Coğrafyayı Yeni Baştan İcat Etmek New Left Review Editörleriyle Röportaj, Nasıl Bir Kamu Politikası İçin Nasıl Bir Coğrafya?, Nüfus Kaynaklar ve Bilim İdeolojisi, Marksçı Mite ve Chicago Tarzına Karşı, Owen Lattimore Bir Anı, Coğrafyanın Tarihi ve Bugünkü Durumu Hakkında Tarihsel Materyalist Bir Manifesto, Kapitalizm Parçalanma İmalathanesi, Federal Hill'den Bir Manzara, Militan Tikelcilik ve Küresel İhtiras Raymond Williams'ın Kitaplarında Yer Mekan ve Çevrenin Kavramsal Siyaseti, Şehir ve Adalet Şehirde Toplumsal Hareketler, Kartografik Kimlikler Küreselleşme Döneminde Coğrafi Bilgiler, Kapitalist Birikimin Coğrafyası Marx'ın Teorisinin Yeniden İnşası, Marx'ın Devlet Teorisi, Mekansal Çözüm Hegel Von Thünen ve Marx, Kapitalizmin Jeopolitikası, İşletmecilikten Girişimciliğe Geç Kapitalizmde Kent Yönetiminin Dönüşü, Sınıf Gücünün Coğrafyası, Rant Sanatı Küreselleşme ve Kültürün Metalaştırılması şeklindedir.

Coğrafyayı Yeniden İcat Etmek başlıklı ilk bölüm, David Harvey'in Sermayenin Mekanları: Eleştirel Bir Coğrafyaya Doğru kitabının girişi niteliğindedir. Bu bölümde Harvey, kapitalizmin mekansal dönüşümünü tartışırken eleştirel bir coğrafya yaklaşımının etkisini vurgulamaktadır. Harvey, coğrafyanın geniş bir tarihçesine ve disiplinin nasıl şekillendiğine değinmektedir. Bunun yanı sıra, kapitalizmin mekan ve yerleşimler üzerindeki önemini anlamak için coğrafyanın nasıl bir güç sunabileceğini de açıklamaktadır. Harvey, neoliberal küreselleşme ve neoliberal politikaların sonucunda kapitalizmin mekansal düzenlemelerinde büyük değişikliklerin yaşandığı dönemde bu kitaba odaklanmaktadır. Coğrafyanın, bu değişiklikleri anlamak ve analiz etmek için önemli bir araç olduğunu savunmaktadır. Bölümde, coğrafyanın disiplinler arası bir yaklaşım sağladığı, mekan ve yerin sosyal, ekonomik ve politik süreçlerle nasıl iç içe olduğu vurgulanmaktadır.

İkinci başlıkta kitabın ana teması olan kapitalizmin mekansal dönüşümüne eleştirel bir görüş açısı sunarak, nasıl bir kamu politikası gerektiği ve coğrafyanın bu politikaların oluşturulmasına nasıl katkıda bulunabileceği konularında temel bir anlayış sağlamaktadır. Harvey, kamusal politikanın nasıl bir coğrafyaya istek duyduğunu tartışmaktadır. Ona göre, kamusal politikaların etkili ve adil olması için mekanın nasıl düzenlendiği ve yönetildiği önemlidir. Bu bağlamda, Harvey yerleşimlerin planlanması, kaynakların dağıtılması, sosyal hizmetlerin yerine getirilmesi gibi konuların nasıl mekansal adalet ve eşitlik odaklı politikalarla ele alınabileceğini açıklamaktadır. Yazar, kamusal politikaların coğrafyasının, sosyal adaleti sağlama, eşitsizlikleri azaltma ve sürdürülebilir bir kalkınma sağlama hedefleriyle tutarlı olması gerektiğini savunmaktadır. Buna ek olarak, demokratik katılım, sivil toplumun güçlendirilmesi ve yeniden yapılandırılması gibi unsurların da kamusal politikaların coğrafyasında önemli bir rol oynaması gerektiğini vurgulamaktadır.

Nüfus, Kaynaklar ve Bilim İdeolojisi başlığında Harvey kapitalist sistemin nüfus biçimlendirmesine nasıl nüfuz ettiğini ve bu nüfus biçimlendirmenin mekansal düzenlemelerde nasıl yansıdığını ele almaktadır. Harvey'e göre, nüfusun kontrolü ve düzenlenmesi, sınıf ilişkileri ve çıkarlar, ırk, cinsiyet gibi faktörlerle şekillenmiştir. Ayrıca, doğal kaynakların kontrolü ve yönetimi de kapitalizmin mekansal dönüşümünde baş rol oynamaktadır. Harvey, kapitalist sistemin nüfus kontrolü ve kaynak yönetimi üzerindeki etkisini eleştirel bir coğrafya bakış açısıyla analiz ederken, bilimin de nasıl bir ideolojik araç olarak kullanıldığına dikkat çekmektedir. Bilim, kapitalizm tarafından kullanılırken sadece objektif bir bilgi ve anlama aracı olmanın ötesinde ideolojik bir rol oynamaktadır. Harvey, bilimin kapitalizmin meşrulaştırılmasında ve mekansal düzenlemelerin haklı gösterilmesinde nasıl kullanıldığını inceler.

Harvey, Marksçı Mite Ve Chicago Tarzına Karşı başlığında Marksçı mite ve Chicago tarzı ekonomi düşüncesini ele alırken, bu iki yaklaşımın temel prensiplerini ve mekansal düzenlemeler üzerindeki farklı etkilerini inceler. Marksçı mite, marksist ekonomi teorisine dayanan bir yaklaşımdır ve sınıf mücadelesi, emek değeri teorisi gibi kavramlarla mekansal düzenlemelerin eleştirisi yapılır. Diğer bir yandan, Chicago ekonomi düşüncesi, serbest piyasa ve bireysel özgürlüğün önemine vurgu yaparak, devlet müdahalesini sınırlamayı savunmaktadır. Harvey, bu iki yaklaşımın mekansal düzenlemeler üzerindeki etkilerini analiz ederken, her ikisinin de kapitalist sistemin mekansal dönüşümünü anlamak için sınırlamaları olduğunu belirtmektedir. Marksçı mite, sınıf mücadelesi ve emek üzerinden mekansal dönüşümü anlamaya odaklanırken, Harvey'e göre, sadece bu faktörlerle açıklanamayan başka dinamikler de vardır. Chicago tarzı ekonomi düşüncesi ise, serbest piyasanın neden olabileceği sosyal adaletsizlikleri ve eşitsizlikleri hesaba katmamaktadır. Bununla birlikte, Harvey bu iki yaklaşım arasında bir sentez yapmaktan ziyade eleştirel bir pozisyon benimsemekte ve kapitalizmin mekansal dönüşümünü daha kapsamlı bir şekilde incelemek için farklı teorik ve analitik araçlar önermektedir. Ona göre, mekansal düzenlemeleri anlamak için sınıf mücadelesi, ideoloji, teknoloji gibi faktörlerin yanı sıra coğrafya, mekan ve çevre unsurları da dikkate alınmalıdır.

Coğrafyanın Tarihi ve Bugünkü Durumu Hakkında Tarihsel Materyalist Bir Manifesto başlıklı bölümde yazar, coğrafyanın toplumsal ve ekonomik güçlerle etkileşim içinde olduğunu altını çizerek, coğrafyanın sadece fiziksel bir alan değil, aynı zamanda iktidar ilişkilerini ve sosyal yapıları şekillendiren bir disiplin olduğunu savunmaktadır. Harvey coğrafyanın tarihini Marksist bir görüş eşliğinde değerlendirmekte ve coğrafyanın nasıl kapitalist bir dünya sistemiyle ve politik güçlerle iç içe olduğunu ortaya koymaktadır. Coğrafyanın ticaret, sanayi ve mülkiyet ilişkileriyle birlikte şekillendiğini vurgulayarak, toprak mülkiyeti, kolonizasyon, kapitalist birikim ve küresel kentleşme gibi konulara odaklanmaktadır. Harvey, coğrafyanın sadece bir tasvir aracı değil aynı zamanda eşitsizlikleri, güç ilişkilerini ve sınıf mücadelesini anlamada önemli bir araç olduğunu ifade etmektedir. Coğrafyanın politik ve ideolojik bir boyutu olduğunu, mekânın ayrımcılığa ve yabancılaşmaya sebep olabileceğini ve coğrafi bilginin kapitalist sistemin sürdürülmesine hizmet edebileceğini öne sürmektedir.

Kapitalizm: Parçalanma İmalathanesi başlığında Harvey, kapitalizmin birçok aşamasının olduğunu belirtmektedir. Sermaye birikiminin farklı evrelerinde çeşitli stratejiler kullandığını vurgulamaktadır. Bu stratejiler arasında, inşaat, teknoloji, arazi spekülasyonu gibi alanlarda yatırım yapma gibi taktiklere yer vermektedir. Bununla birlikte, Harvey, kapitalizmin sanayi üretimine dayanan ekonomik sistemi yerine, esnek üretim ve hizmet ekonomisi gibi yeni formlarını da ele alıyor. Parçalı ve bölgesel doğaları sebebiyle, küreselleşme sürecinde kapitalizmin üretim ve dağıtım süreçlerinde farklılıklar olabileceğinin de altını çizmektedir. Harvey, kapitalizmin parçalanma, özelleştirme ve küreselleşme süreçleri sebebiyle birçok krize neden olduğunu savunuyor. Sonuç olarak, bu bölümde Harvey, kapitalizmin modern formlarını analiz ederken, kapitalizmin ekonomik, politik ve sosyal süreçlere olan etkilerini ele almakta ve bu süreçlerin dünya ekonomisindeki güç dengelerine nasıl yansıdığını tartışmaktadır.

"Federal Hill'den Bir Manzara" bölümü, yazar David Harvey'nin Baltimore kentindeki Federal Hill semtinde yaptığı bir yürüyüşün gözlemlerine dayanmaktadır. Bu yürüyüş sırasında, Harvey semtin tarihini ve mekansal özelliklerini doğal ve yapay unsurları birleştirerek ele almaktadır. Harvey anti-modernizm ve modernizmin hatalarına vurgu yapmakta ve kapitalist toplumun çelişkileri üzerine düşünmektedir. Federal Hill'in tarihi ve mekansal yapıları üzerinden kapitalizmin kentleşme süreçlerindeki etkileri hakkında bir perspektif sunmaktadır. Harvey, Federal Hill'in tarihinin kapitalist biriktirme süreci içinde zengin bir tarihle birleştiğini, kentsel dönüşüme uğradığını ancak aynı zamanda yapısal ayrıcalıkların da sürdüğünü belirtmektedir. Federal Hill'in doğal ve yapay unsurlarının bir arada değerlendirilmesi sonucu, kentleşme sürecindeki çelişkilerin gözlemlenmesi mümkün olmaktadır. Sonuç olarak, bu bölümde Harvey, kentleşme sürecinin kapitalizm önderliğinde çalıştığına değinmekte, kapitalizmin kentlerin tarihi ve yapısı üzerindeki etkilerini Federal Hill semti üzerinden ele almaktadır. Harvey, kentleşme sürecinde ortaya çıkan çelişkiler üzerinde düşünerek, kapitalist toplumun yıkıcı etkilerine vurgu yapmaktadır.

Şehir ve Adalet: Şehirde Toplumsal Hareketler başlığında şehirdeki toplumsal hareketlerin ve adaletin önemini incelemektedir. Kapitalizmin şehirleri nasıl etkilediğini ve buna karşı toplumsal hareketlerin nasıl ortaya çıktığını tartışmaktadır. Aynı zamanda adalet kavramının şehirde nasıl bir rol oynadığını ve toplumsal eşitsizliklerin bu süreçte nasıl belirleyici olduğundan bahsetmektedir. Harvey, metropol alanlarında yaşanan çelişkileri ve ekonomik sınıf farklarını analiz ederken, yerel toplulukların ve sivil toplum gruplarının nasıl harekete geçtiğini araştırmaktadır. Şehirdeki toplumsal hareketlerin örneği olarak, çevreci hareketler, işçi hareketleri ve barınma mücadeleleri gibi farklı örnekleri ele almaktadır. Ayrıca, adaletin kentte nasıl şekillendiğini ve sosyal adalet mücadelesinin önemini vurgulamaktadır.

David Harvey, Kartografik Kimlikler: Küreselleşme Döneminde Coğrafi Bilgiler bölümünde küreselleşme sürecinde coğrafi bilgilerin nasıl şekillendiği ve nasıl bir kimlik oluştuğunu

incelemektedir. Coğrafi bilgilerin üretimi, kullanımı ve dağıtımının kapitalizm tarafından nasıl kontrol edildiğine odaklanmaktadır. Küreselleşme döneminde teknolojinin gelişmesiyle birlikte coğrafi verilerin önemi artmış ve bu verilerin kontrolü ve erişimi önemli bir konu haline gelmektedir. Harvey, evrensel bilgi ağları ve coğrafi bilgilerin mekansal yapılarına odaklanırken, kimin bu bilgilere erişim sağlayabildiği ve kimin kontrol ettiği gibi konuları ele almaktadır. Ayrıca, coğrafi bilgilerin ekonomik, politik ve sosyal güç ilişkilerini nasıl etkilediğini ve bu bilgilerin kimlik oluşumunda nasıl bir rol oynadığını tartışmaktadır. Kitabın bu bölümü, coğrafi bilgilerin küreselleşme sürecinde nasıl bir kimlik oluşturduğunu ve bu kimliklerin nasıl hiyerarşik yapılarla ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Harvey, bu bölümde kapitalizmin coğrafi bilgiler üzerindeki egemenliğini ve küresel dayanışmanın önemini vurgulayarak, alternatif coğrafi bilgi üretim ve dağıtım modelleri hakkında düşünmemizi teşvik etmektedir.

Kapitalist Birikimin Coğrafyası: Marx'ın Teorisinin Yeniden İnşası bölümünde Karl Marx'ın kapitalizm teorisinin yeniden ele alınması ve coğrafi boyutunun analiz edilmesi üzerine odaklanmaktadır. Yazar, Marx'ın kapitalizm teorisinin yeniden inşasını yaparak, kapitalist birikimin coğrafyasını ve mekansal dinamiklerini anlamaya çalışmaktadır. Harvey, Marx'ın eserlerinden yola çıkarak, kapitalizmin nasıl mekansal bir süreç olduğunu ve coğrafi faktörlerin bu süreçte nasıl etkili olduğunu açıklamaktadır. Kapitalist birikimin coğrafyasını incelemekte olan Harvey, sermayenin hareketi, mülkiyet ilişkileri, emek gücü ve üretim süreçleri gibi unsurların mekansal düzeyde nasıl şekillendiğini araştırmaktadır. Aynı zamanda, kapitalizmin farklı bölgeler ve ülkeler arasındaki ilişkileri nasıl etkilediğini ve küresel mekansal dengesizliklerin nasıl ortaya çıktığını tartışmaktadır.

Harvey, Mekansal Çözüm: Hegel, Von Thünen ve Marx başlığında Marx'ın politik ekonomi teorisini coğrafi bir perspektifle genişletirken, mekansal analizin önemine değinmektedir. Bölüm, öncelikle Hegel'in "Zemin-Kira Sorunu" üzerine çalışmalarını ele alarak başlamaktadır. Harvey, Hegel'in kentsel yerleşimlerin değerini belirleyen zemin-kira kavramını incelemekte ve bu kavramın ekonomi politiğin coğrafi boyutunu nasıl temsil ettiğini analiz etmektedir. Daha sonra, Von Thünen'in tarımsal yerleşim teorisi üzerinde durulmaktadır. Von Thünen, tarımsal üretimin mekansal düzenine odaklanmakta ve üretim alanlarının çevrelerine olan uzaklıklarının üretim maliyetlerini nasıl etkilediğini açıklamaktadır. Harvey, bu teoriyi, sermayenin hareketini ve daha genel anlamda kapitalizmin mekansal örgütlenmesini anlamak için önemli bir araç olarak görmektedir. Son olarak, Marx'ın mekan kavramına olan yaklaşımı incelenmektedir. Harvey, Marx'ın kapitalizmin mekansal dönüşümünü ve sermayenin genişleme sürecini nasıl analiz ettiğini tartışmaktadır. Marx'ın coğrafi perspektifi, sermayenin biriktirilmesinin ve fetihlerin nasıl mekansal bir boyuta sahip olduğunu göstermektedir. Bölümün genel amacı, ekonomik süreçlerin mekansal boyutunu ve mekansal düzenlemelerin ekonomik süreçleri nasıl etkilediğini anlamak için farklı teorik yaklaşımları birleştirmektir. Bu, sermayenin coğrafi genişlemesini ve mekanın ekonomi politiğe olan etkisini anlamamızı sağlamaktadır.

Kapitalizmin Jeopolitikası başlığında kapitalizmin tarihsel evrimini küresel ölçekli bir perspektiften inceleyerek başlamaktadır. Harvey, ekonomik süreçlerin jeopolitik etkilerini analiz ederek kapitalizmin mekansal genişlemesini açıklamaktadır. Haritalandırmanın ve coğrafi bilginin önemini vurgulamaktadır. Jeopolitik stratejilerin geliştirilmesi açısından, jeostratejik konumlara ve kaynaklara erişim çok önemlidir. Para, silahlar ve insanlar gibi kaynakların küresel çapta hareketi, devletlerin ve kapitalist şirketlerin jeopolitik çıkarlarını belirlemektedir.

Sınıf Gücünün Coğrafyası başlığında ise Harvey, sınıfın kapitalizm içinde nasıl biçimlendiğini ve sınıfın mekansal boyutlarını ele almaktadır. Sınıfın tartışılmasında ekonomik faktörlerin yanı sıra coğrafi faktörlerin de göz önünde bulundurulması gerektiğini savunmaktadır. Kapitalizmin mekaniği ve coğrafi düzenlemeler, sınıf hareketinin gücünü etkileyebilir ve bu da farklı coğrafi alanlarda farklı

sınıf dinamikleri oluşturabilmektedir. Harvey, sınıfın kapitalizm içindeki yapısal ve coğrafi yerleşimlerini incelemektedir. Kapitalist sistemde sınıf çelişkilerinin nasıl ortaya çıktığını ve kapitalistlerin sınıf gücünü nasıl koruduğunu ele almaktadır. Aynı zamanda, işçi sınıfının çeşitli mekansal konumları ve bu konumların güçleri üzerindeki etkilerini tartışmaktadır. Bölüm, sınıfın yerleşme ve küreselleşme süreçleriyle nasıl etkilendiğinden de bahsetmektedir. Küreselleşme, işçi sınıfının coğrafi hareketliliğini artırabilirken, aynı zamanda kapitalistlerin uluslararası alanda daha fazla güç elde etmesine de imkan tanımaktadır. Sınıf güç dengesinin bu küresel eşitsizlikler ve hareketliliklerle nasıl şekillendiği incelenmektedir.

Kitabın son bölümü olan Rant Sanatı: Küreselleşme ve Kültürün Metalaştırılması" bölümü, küreselleşme sürecinde kültürün nasıl metalaştırıldığını ve bu sürecin nasıl rant elde etmek için kullanıldığını ele almaktadır. Küreselleşmenin kültürel alanlara olan etkisi incelenirken, küresel pazarın kültürün metalaştırılmasını nasıl teşvik ettiğini belirtilmektedir. Kültürün metalaştırılması, kültürel varlıkların ve ürünlerin ticarileştirilmesi anlamına gelmektedir. Bu süreçte, kültürel ürünler değer yargılarının dışında bir değer kazanır ve ticari olarak pazarlanır. Harvey, küresel pazarda kültürel metaların nasıl üretildiğini ve nasıl pazarlandığını açıklamaktadır. Kültürel ürünler, kar elde etmek için ticari markalar, telif hakkı, patentler ve lisanslama gibi araçlarla korunur. Ayrıca, uluslararası kuruluşlar, hükümetler ve küresel şirketler, kültürel metaların korunması ve pazarlanması için stratejik politikalar ve yöntemler kullanmaktadır. Bunun yanı sıra, kültürel metaların açık artırma, lisanslama ve markalaşma gibi süreçlerle nasıl değer kazandığını açıklanmaktadır. Kültürel ürünlerin markalaşması, tüketici talebini arttırarak ve kâr elde etmek için fırsatlar yaratmaktadır. Kültürel ürünlerin popüler hale gelmesi ve talep görmesi, kültürel metaların daha fazla rant potansiyeli sunmasına sebebiyet vermektedir. Bölüm ayrıca, küreselleşmenin kültürün çeşitliliği ve yerel kimlikler üzerindeki etkisine de değinmektedir. Küresel pazarın etkisiyle, yerel kültürler evrensel standartlara uyum sağlama baskısıyla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum, yerel kültürlerin tehdit altında olmasına ve kültürel çeşitlilik ve yerel kimliklerin yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olmasına neden olabilmektedir. Son olarak, Harvey kültür endüstrisinin küresel ekonomideki rolünü de eleştirir. Kültür endüstrisinin, kapitalist sistemin bir parçası olarak nasıl işlediğini ve küresel ekonomik güç dengelerini nasıl etkilediğini tartışır. Kültür endüstrisinin büyüklüğü ve etkisi, küresel ekonomide önemli bir rol oynamaktadır ve kültürün metalaştırılmasının bir sonucu olarak gelir elde etmek ve güç kazanmayı hedeflemektedir.

Kaynakça

HARVEY, David (2022), Sermayenin Mekanları Eleştirel Bir Coğrafyaya Doğru, Sel Yayıncılık, İstanbul, 3. Baskı.